

Любочкіна Г.О.

Національний університет «Львівська політехніка»

СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ В СТРУКТУРІ ЗАГАЛЬНОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ОБДАРОВАНОСТІ: ІСТОРИКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

У статті проаналізовані різні теоретичні підходи до розуміння проблеми розвитку соціального інтелекту в структурі загальної інтелектуальної обдарованості. Інтелект можна визначити як «сукупну або глобальну здатність індивіда діяти цілеспрямовано, раціонально мислити та ефективно спілкуватися з навколишнім світом» і такий який включає в себе різні здібності.

У психологічній науці довгий час феномен соціального інтелекту залишався недостатньо вивченим. Останнім часом напрям з визначення соціального інтелекту стає все більш популярним серед психологів. Незважаючи на численні розробки в цій темі, непоясненими залишаються безліч питань, починаючи від того, що ж вважати соціальним інтелектом і яка його структура, і закінчуючи тим, яку роль він відіграє в розвитку й формуванні решти психічних структур.

Над проблемою обдарованості працюють вчені з різних країн. Біологи намагаються виявити геніальність, психологи та соціологи розробляють тисячі тестів, щоб визначити найяскравіші особистості. І все ж секретна відповідь на питання, чому одна людина може багато зробити, а інший аутсайдер досі залишається загадкою.

Обдарованість – це багатовимірне явище, яке, незважаючи на численні дослідження та різні підходи, залишається недостатньо вивченим. А також обдарованість – це загальні інтелектуальні здібності, творчі здібності, продуктивні здібності, сума специфічних умінь, властивість мислити, сфера інтелекту та творчості. Щоб отримати оптимальну продуктивність, необхідно мати адекватну якість людських ресурсів, не тільки з точки зору інтелекту та здатності мислити, соціальний інтелект також необхідний для контролю та управління собою. Загальний інтелект і соціальний інтелект важливі, оскільки вони важливою мірою впливають на продуктивність.

Ключові слова: інтелект, обдарованість, соціальний інтелект, інтелектуальна обдарованість, загальний інтелект.

Постановка проблеми. Одною з проблем, яку розглядатимемо у цій статті, є соціальний інтелект через структуру інтелектуальної обдарованості. Важливі зміни, що відбулися за певний період сучасного життя суспільства, через точку зору виховання та навчання в соціальній науці, продовжують приносити дієві дослідження та нові перспективи, але менш відомі, ніж у період свого розвитку. Більшість соціологів зараз дотримуються «середньої» точки зору. Психологи які вивчають інтелектуальну обдарованість не є винятком. Тепер ми знаємо, що найвищі рівні досягнень, особливо в академічних дисциплінах, вимагають виняткових здібностей; але ми можемо сказати, що обдарованість потребує підтримки оточуючих їхнього сприйняття. У демократичному та технологічно орієнтованому суспільстві саме ця категорія обдарованих відіграє важливу роль у забезпеченні лідерства в різних державних і приватних секторах країни.

Водночас, у сучасному суспільстві є актуальною проблемою розуміння і вивчення інтелектуальної обдарованості, що є пріоритетним для наукового дослідження. Соціальна обдарованість є однією з проблемних явищ у сучасній психологічній науці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі соціального інтелекту приділяла увагу низка вітчизняних та закордонних науковців. Загалом, в закордонній психології проблема соціального інтелекту висвітлена в працях Г. Айзенка, Г. Гарднера, Дж. Гілфорда, О. Джона, Н. Кентора, Дж. Кілстрома, С. Космітські, Г. Олпорта, Е. Торндайка, Р. Стернберга та ін. [2].

Постановка завдання. Мета статті – здійснити історико-психологічний аналіз соціального інтелекту в структурі загальної інтелектуальної обдарованості.

Виклад основного матеріалу. У процесі соціалізації підрастаюче покоління висуває підвищені

вимоги до підготовки фахівців, здатних розуміти самих себе та інших, їх вчинки, вербальні і невербальні реакції, тобто якісно взаємодіяти з соціальним середовищем. Саме таких людей в ХХ ст. у процесі розвитку теорій інтелекту почали називати «соціально обдарованими» та «соціально компетентними», з'явилися поняття «емоційний» та «соціальний» інтелект.

Ми знаємо, що інтелект (*intellectus*) – розум, здатність людини мислити; індивідуальні особливості, які належать до пізнавальної сфери, насамперед до мислення, пам'яті, сприйняття, уваги і т.д. Мається на увазі певний рівень розвитку розумової діяльності особистості, що забезпечує можливість здобувати все нові знання й ефективно використовувати їх в процесі життєдіяльності [6].

Людський інтелект завжди був захоплюючою темою для вчених. З моменту створення загального інтелекту Спірмена на початку 1900-х років було досягнуто значного прогресу в описі різних аспектів інтелекту та його зв'язку зі структурними та функціональними особливостями мозку.

Першим психологом, який спробував дослідити структуру інтелекту та запропонував його ієрархічну модель, був англійський психолог Ч. Спірмен. Він запропонував двох факторну теорію організації властивостей. Ч. Спірмен, досліджуючи професійні здібності, припустив, що успішність діяльності визначається взаємодією якогось загального фактора (загальної здібності) і фактора (факторів), специфічних для конкретної діяльності. Загальний фактор він назвав генеральним (G-фактор), а пов'язані з певною діяльністю – спеціальними здібностями (S-факторами) [1].

На думку більшості фахівців, поняття «соціальний інтелект» (*social intelligence – SI*) було введено Е. Торндайком ще в 1920 році. Він розглядав соціальний інтелект як «здатність розуміти інших людей і діяти або вчиняти мудро щодо інших».

Е. Торндайк сформулював поняття «соціальний інтелект» для формалізації особистісної риси, яку визначив як «далекоглядність вміжособистісних відносинах». На сьогодні соціальний інтелект більшістю психологів розглядається як здатність «правильно розуміти поведінку людей», а також «здатність ефективно впливати на поведінку інших людей». Як зазначають науковці, ця здатність необхідна не тільки для успішної соціальної адаптації, але й для ефективної організації людської діяльності. Також вони вказували на очевидність зв'язку загального і соціального інтелекту [2].

У роботах Ж. Годфруа соціальний інтелект прирівнюється до одного з процесів – соціаль-

ної перцепції або соціального мислення. Також у зарубіжній психології поняття соціального інтелекту трактували як: здатність уживатися з іншими людьми та взаємодіяти з оточенням (Т. Хант); здатність легко сходитися з іншими, уміння входити в їхнє становище, ставити себе на місце іншого (Е. Вернон); здатність критично й правильно оцінювати почуття, настрої і мотивацію вчинків інших людей (Дж. Ведек).

Не обійшов увагою у своїх роботах соціальний інтелект і Г. Айзенк, визначивши його як прояв соціально-корисної адаптації і запропонувавши для його дослідження такі компоненти як міркування, вирішення завдань, пам'ять, навченість, розуміння, обробка інформації, вироблення стратегій, пристосування до навколишнього середовища.

Важливу роль у вивченні соціального інтелекту зіграв Дж. Гілфорд, створивши перший надійний тест для його вимірювання. В основу цього тесту вченим було покладено розуміння соціального інтелекту як системи інтелектуальних здібностей, які не залежать від фактора загального інтелекту і прямо пов'язані з пізнанням поведінкової інформації. Так з'явилася інтегральна інтелектуальна здібність, що визначає успішність спілкування й соціальної адаптації.

Важливо, що Дж. Гілфорд особливо підкреслював, що розуміння поведінки інших людей і самого себе носить в значній мірі невербальний характер. Однак, до цього прислухались не зразу, і довгий час при діагностичному обстеженні соціального інтелекту спеціалісти переважно приділяли увагу когнітивним характеристикам, таким як сприйняття інших людей, розуміння мотивів їх поведінки і т. д., намагаючись виміряти їх за допомогою вербальних методів. Протягом наступних років почали з'являтися дослідження, які ґрунтувалися на поведінкових, невербальних способах оцінки соціального інтелекту. Одними з перших, хто об'єднав два підходи до діагностики соціального інтелекту були С. Космітський і О. П. Джон запропонувавши в 1993 р. концепцію соціального інтелекту із семи складових, з огляду на взаємодоповнюваність цих підходів. Ці складові були об'єднані у дві групи – «когнітивні» і «поведінкові». Когнітивні елементи соціального інтелекту включають в себе оцінку перспективи, розуміння людей, знання спеціальних правил, відкритість у відносинах до навколишнім. Поведінкові елементи – здатність мати справу з людьми, соціальну пристосовність, теплоту в міжособистісних взаємовідносинах. Цим вчені ствердили думки про

те, що соціальний інтелект – це сфера, де тісно взаємодіють когнітивні та афективні аспекти.

Не всі вчені погодились із запропонованим вище підходом. Науменко у своїй праці розкриває працю психолога Д. В. Ушакова. Яка вказується на потребу в обмеженні визначення соціального інтелекту. Соціальний інтелект, якщо ми розуміємо його як інтелект – це здатність до пізнання соціальних явищ, що становить лише один з компонентів соціальних умінь і компетентності, а не вичерпує їх. Тільки за цих умов соціальний інтелект, на думку Д. В. Ушакова, стає в один ряд з іншими видами інтелекту, утворюючи разом з ними здатність до вищого виду пізнавальної діяльності узагальненої й опосередкованої.

Характерними структурними особливостями соціального інтелекту Д. В. Ушаков вважає:

- використання невербальної репрезентації;
- втрата точного соціального оцінювання при вербалізації;
- формуванням в процесі соціального навчання;
- використання «внутрішнього досвіду».

Саме останнє, на думку вченого, «повністю відрізняє соціальний інтелект від усіх інших видів інтелекту» [3].

Льюїс Терман адаптував шкалу Біне та створив шкалу інтелекту Стенфорд-Біне, один із перших тестів інтелекту, використаних для виявлення обдарованих школярів (Терман, 1916). Незважаючи на те, що Терман адаптував тест Біне, він також адаптував теорію Гальтона про природу генія та розглядав обдарованість як єдину сутність, прирівнюючи обдарованість з високим IQ. Він створив схему класифікації в школах (яка іноді використовується й сьогодні), за якою учень із показником IQ вище 135 описується як «помірно обдарований» (Терман, 1925), вище 150 як «виключно обдарований» і вище 180 як «суворо та/або глибоко обдарований» (Webb, Meckstroth, Tolan, 1982).

Не всі були задоволені ототожненням високого загального інтелекту з обдарованістю. Одним із перших дослідників, які наголошували на різноманітності способів обдарування людини, був Луїс Терстоун (1938). Використовуючи інший метод факторного аналізу, ніж Спірмен, він визначивсім основних розумових здібностей, які, як він стверджував, були статистично незалежними одна від одної:

- вербальне розуміння (залучене до здатності розуміти словесний матеріал);
- швидкість мовлення (властивість швидко генерувати велику кількість слів або понять зі специфічними характеристиками);

- числовий фактор (бере участь у швидких арифметичних обчисленнях);
- швидкість сприйняття (бере участь у швидкому розпізнаванні символів);
- індуктивне міркування (бере участь у міркуванні від конкретного до загального);
- просторовий фактор;
- асоціативна пам'ять (залучена до запам'ятовування інформації).

Відповідно був зроблений висновок про те, що для опису індивідуального інтелекту не можна використовувати єдиний IQ-показник. Індивідуальні інтелектуальні здібності мають бути описані в термінах профілю рівня первинних розумових здібностей, які виявляються незалежно один від одного та відповідають за певну групу інтелектуальних операцій. Тому ця теорія отримала назву «багатофакторна теорія інтелекту».

Проте, оскільки результати досліджень Л. Терстоуна не виключали можливості існування загального фактора (між тестами, які були використані вченим, як правило, спостерігаються позитивні кореляції). Цей факт співпадав з результатами, отриманими у дослідженнях Ч. Спірмена. Отже, можна констатувати, що і двох факторна і багатофакторна теорії інтелекту – це фактично одна і та ж теорія, яка описує один і той же феномен з підкреслюванням у ньому або загального (Ч. Спірмен), або специфічного (Л. Терстоун).

Дві ієрархічні теорії, які мали значний вплив на сучасні тести інтелекту, це теорія текучого та кристалізованого загального інтелекту (Реймондом Кеттелом, 1966) і теорія трьох рівнів когнітивних здібностей Керролла (1993) [7].

Найбільша популярність серед моделей цього напрямку належить концепції інтелекту Р. Стернберга, який запропонував свою модель в останньому десятилітті ХХ століття. Цю модель дуже часто називають «теорією триумвірату в інтелекті». Автор у своїй теорії намагався відобразити взаємостосунки між інтелектом і внутрішнім світом людини, інтелектом і зовнішнім світом індивіда, інтелектом і досвідом індивіда. Р. Стернберг – прихильник різноманіття і складності моделей інтелекту, він супротивник ролі «швидкісного» чинника в переробці інформації для продуктивності інтелектуального процесу. Для пояснення природи інтелекту вчений звертається до екологічного і культурного обґрунтування.

Цілісна теорія інтелекту, на думку Р. Стернберга, включає три аспекти, які включають такі субтеорії:

1. Компонентну субтеорію, яка пояснює взаємозв'язок внутрішнього світу особи, меха-

нізми мислення, пов'язані з обробкою інформації (компонентний інтелект).

2. Субтеорію досвіду, що визначає ефективність оволодіння новою ситуацією, використовуючи попередній досвід (емпіричний інтелект).

3. Субтеорію контексту, що описує і пояснює вияв інтелекту в соціальній ситуації (ситуативний інтелект).

Структурними компонентами інтелекту Р. Стернберг вважає 1) вербальний інтелект (який характеризується запасом слів, ерудицією, умінням розуміти прочитане); 2) здатність розуміти проблеми; 3) практичний інтелект як уміння досягати поставлених цілей [4].

Починаючи з 1958 р. спостерігається значне поширення використання терміна «обдарованість» та його визначень. При цьому зазначений конструкт на початку типово визначається в дуже вузьких когнітивних термінах (набрані бали з тесту інтелекту). Нині обдарованість має широку різноманітність визначень, які відображають тісно пов'язані процеси, що використовуються для її ідентифікації, відбору обдарованих дітей, а також прийняття рішень щодо програмних цілей і процедур їх навчання, виховання і розвитку. Змістова сутність у зазначеному конструкті простягається від визначень, що включають одну характеристику (таку, як творчі чи математичні здібності), до тих, які включають широкий діапазон когнітивних і некогнітивних характеристик. Інші характеристики у варіабельності сутності обдарованості переважно включають зміст і рівень винятковості, при цьому статично чи динамічно фокусуючись. Що стосується витоків визначень обдарованості, то вони будуються на висновках з теорії селективних інструментів, а також даних емпіричного походження. Узагальнюючи результати ретроспективного аналізу сутності обдарованості, у дослідженні зазначається: щоб бути точним і значущим, визначення конструкта «обдарованість» має відповідати вимогам чіткості, теоретичної значущості, селективної цінності та емпіричності.

Знаковою постаттю у з'ясуванні сутності обдарованості є Дж. Рензулі (J. S. Renzulli), який робить огляд вічних запитань і джерел полеміки в пошуку сутності обдарованості, включаючи мету визначення цього феномену, труднощів у виокремленні унітарного визначення обдарованості і відмінностей між обдарованими й потенційно обдарованими індивідами. Він же вводить у науковий обіг трьох значну концепцію обдарованості, яка визначається здібностями вище

середнього рівня, одержимістю у виконанні завдань і творчістю. На думку зазначеного автора, в обдарованому індивіді наведені три компоненти взаємодіють між собою. А отже, факт наявності обдарованості передбачає не тільки їх наявність, а й ефективну взаємодію [1].

Інтелектуальна обдарованість є складним психологічним феноменом. Подальше дослідження її сутності вимагає дослідження невідомих чи мало відомих феноменів, одним із яких є інтелектуальний намір. Інтелектуальний намір Дж. Флек трактує як найвищий рівень прояву інтелектуального потенціалу особистості. Він може бути визначений як суб'єктивний, внутрішньо розвинений стандарт досягнень і норми інтелектуально-творчої поведінки (відчуття напрямку, віра, надання переваги тощо). Розуміння інтелектуальних намірів обдарованих осіб забезпечує фундаментальну інформацію щодо природи обдарованості. Традиційно психологи досліджують різні характеристики й особливості обдарованості (тобто її зовнішні прояви). Проте нові розуміння інтелектуальної обдарованості постають з дослідження її внутрішніх механізмів, що робить можливим з'ясування психологічного базису обдарованості [5].

В огляді Гріндера (1985) дослідження обдарованості поділяються на три великі загальні епохи: обдарованість, обдарованість і неврози, обдарованість і зростання розумових випробувань. *По-перше*, він простежує вірування греків і римлян щодо талановитих осіб або видатних дорослих як людей, яких торкнулася обдарованість. Для західних стародавніх бути хорошим у чомусь означало отримати натхнення в традиції муз.

Згідно з Гріндером, *друга епоха інтересу* до обдарованості найкраще відображає зв'язки між обдарованістю та неврозами. Натхнені звернули особливу увагу науки та гуманізму в епоху Відродження, мислителі посилити увагу до особистості як предмета дослідження. У цей період медична практика забезпечувала платформу для спостереження за людським тілом і поведінкою, і врешті-решт призвела до зв'язку між інтелектуальними здібностями та нервовою нестабільністю. І Ломброзо (1891), кримінолог і професор психіатрії, і Нісбет (1891), журналіст, часто наводяться як приклади письменників, які описували геніальність як невротичний прояв.

Третя епоха Гріндера в історії обдарованості зосереджується на важливості розумового тестування. Гріндер (1985) розглядає ранню історію тестування інтелекту та пов'язує тестування розуму з дослідженням обдарованості.

Однак є кількісні дослідження, деякі з них є цікавими та важливими, які дають прямі чи опосередковані відповіді на питання про психічне здоров'я обдарованих. Найбільшим лонгітудним дослідженням, яке триває майже 100 років, є «Дослідження обдарованих Термана», або, як спочатку називалося: «Генетичні дослідження генія». Це почалося на початку 20-го століття в Каліфорнії, де було близько 1500 дітей, і тривало багато десятиліть після. Смерть Термана (у 1956 р.) його співробітниками та послідовниками (наприклад, Янош, 1987; Терман, 1925, 1959; Терман і Оден, 1935, 1947). Ці дослідження показали, що обдаровані діти протягом усього життя були здоровішими, раніше одружувалися, залишалися в шлюбі з тими самими партнерами довше, мали більшу очікувану тривалість життя, а якість їхнього життя була кращою, ніж у їхніх необдарованих однолітків.

Основна критика цього довгого дослідження полягала в тому, що воно не врахувало основного факту: були лише порівняння невеликих груп дітей із Каліфорнії, які мали набагато кращі основні умови, ніж більшість дітей їхньої вікової групи. Їхні батьки були значно заможніші, краще освічені та працювали за значно найпрестижнішими професіями. Вони також навчалися в кращих школах, усі вони були міськими дітьми в той час, коли доступ до охорони здоров'я, освіти, технологій тощо для сільського населення був досить обмеженим. Таким чином, той факт, що обрана група не включала дітей з видимими психологічними або неврологічними проблемами, зробив результати щодо всіх фізичних і психічних переваг учасників вибірки упередженими [11].

Здібності завжди помічаються в певній діяльності: науці, мистецтві та освіті. Одні люди обдаровані в математиці, другі в гуманітарних науках, треті в живописі, музиці, а також є люди, здатні до різних видів діяльності. Розрізняють два рівні здібностей: репродуктивний і продуктивний (творчий). Репродуктивний рівень здібностей характеризується тим, що люди легко засвоюють знання без зусиль, легко здійснюють нову діяльність. Досягаючи високих результатів у діяльності, людина, однак, не створює нічого нового, діючи за зразком. Продуктивний (творчий) рівень здібностей передбачає особисті винаходи, творіння в процесі діяльності.

Найвищий рівень здібностей – це талант і геніальність. Досягнення талановитих людей завжди мають велике суспільно-історичне значення для багатьох поколінь. Геній відкриває нову епоху,

створює новий напрям у науці, мистецтві та промисловості. Талант працює в рамках номінованих ідей, які визначили напрямом. Це підраховали вчені за всю історію людства було не більше 400 геніїв, тобто лише по одному генію на кожне десятиліття суспільства. Також була оцінена й ймовірність здібних людей: 10% людей мають здібності вище середніх, 2% можна віднести до талантів і 0,05% – до геніїв [8].

Здібності розглядаються як індивідуально-психологічні особливості, що відрізняють одну людину від іншої, від яких залежить можливість успішної діяльності. Під обдарованістю ми розуміємо сукупність індивідуальних здібностей (індивідуально-психологічних особливостей), від яких також залежить можливість успішної діяльності. Іноді здібності вважаються вродженими, даними від природи. Проте науковий аналіз показує, що вродженими можуть бути лише задатки, а здібності є результатом розвитку задатків [9].

Відомо, що 2–3% будь-якої спільноти складається з індивідів з високими когнітивними здібностями. Крім того, ці особистості, яких описують як обдарованих, можуть збігатися в різних соціально-економічних частинах суспільства. У ситуаціях, коли обдарованих особистостей у суспільстві не визначають вчасно за допомогою дієвих і надійних методів ідентифікації та не беруть участь у відповідних програмах навчання, цілком можливо, що вони зіткнуться з деякими важливими проблемами та потраплять у становище, коли будуть шкідливими для суспільства [10].

Висновки. Під соціальним інтелектом розуміємо специфічне когнітивне утворення, яке забезпечує ефективність соціальної активності особистості. Це специфічна форма організації її ментального досвіду в сфері соціальної взаємодії. Соціальний інтелект проявляється в спілкуванні, спільній діяльності, груповій взаємодії, менеджменті та описується за допомогою системи конструктів, які впливають на ефективність різноманітних міжособистісних впливів (уміння давати запит на інформацію, правильна оцінка інших людей, відсутність проєкції в міжособистісному сприйманні, і, взагалі, відсутність психологічного захисту, відсутність імпліцитних уявлень, адекватна самооцінка в комунікативній сфері, терпимість в контактах, здатність асимілювати нетрадиційний досвід, працювати з негативним зворотним зв'язком та ін.).

За результатами аналізу науковців на сутність та зміст соціального інтелекту як психологічного феномену встановлено, що Е. Торндайк розгля-

дав соціальний інтелект як «здатність розуміти інших людей і діяти або вчиняти мудро щодо інших»; Г. Айзенк розглядав соціальний інтелект як інтелект індивіда, який формується в процесі його соціалізації, під впливом умов певного соціального середовища; М. Бобнева – як особливу здатність людини, що формується в процесі її діяльності в соціальній сфері, у сфері спілку-

вання та соціальної взаємодії; Дж. Гілфорд – як інтегральну інтелектуальну здібність, яка визначає успішність спілкування і соціальної адаптації. Саме їх роботи розкривають окремі аспекти питання про взаємозв'язок соціального інтелекту з особистісними рисами фахівця та дають змогу виявити значення і сутність соціального інтелекту у професійній діяльності.

Список літератури:

1. Гасюк М. Б., Крикун Л. В. Емоційний інтелект соціальних педагогів закладів освіти. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Психологія. Видавничий дім «Гельветика». Том 33(72). 2022. № 1. С. 37–39.
2. Мателюк О., Суходоля Ю. Соціальний інтелект: історія виникнення, динаміка. Точка зору на його сутність та зміст *Scientific Journal «Psychology Travelogs»*, 2023, Issue 1. P. 116–127.
3. Науменко О.С. Соціальний та емоційний інтелект як складові соціальної обдарованості *Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. VI. Психологія обдарованості.* – Випуск 8. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 147–155 с.
4. Перепелюк Т.Д. Емоційний інтелект: емпатійний дискурс. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. Випуск 3, 2023 с. 98–102.
5. Руда Н.Л. Соціальний інтелект у структурі інтелекту. Проблеми сучасної психології. 2013. Випуск 21 с. 621–629.
6. Шагар В. Сучасний психологічний словник. Харків : ПРАПОР, 2007. 640 с.
7. Annette M.E. Henderson Sarah Gerson Amanda L. Woodward. *The Birth of Social Intelligence Copyright 2008 ZERO TO THREE. All rights reserved.* May 2008 P. 13–20.
8. Cross, Tracy L.; Andersen, Lori; Mammadov, Sakhavat; and Cross, Jennifer Riedl, Social and emotional development of students with gifts and talents *School of Education Book Chapters 14.* (2017) P. 77–94.
9. Chervinska I., Blyznyuk T. Gifted Children – The Intellectual Potential of the Country. *Current Issues in Some Disciplines International Research Institute sro, Komárno, Slovakia*, 2013 P. 87–91.
10. Gokdere M., Kucuk M. Kuramve Uygulamada Eitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory Practicen *Science Education of Gifted Students at Intellectual Area: A Case for Science Art Centers 3 (1) May 2003.* P. 118–124.
11. Selvil S., Demir S. B. Do Perceptions of Gifted Intelligence and Normal Intelligence Participants Differ About Social Science and Social Scientists? *Journal of Curriculum and Teaching Vol.6, No. 2; 2017 P. 90–101.*

Liubochkina G.O. SOCIAL INTELLIGENCE IN THE STRUCTURE OF GENERAL INTELLECTUAL GIFT: A HISTORICAL AND PSYCHOLOGICAL ANALYSIS

The article analyzes various theoretical approaches to understanding the problem of the development of social intelligence in the structure of general intellectual giftedness. Intelligence can be defined as "the collective or global ability of an individual to act purposefully, to think rationally and to communicate effectively with the world around him" and that includes various abilities.

In psychological science, the phenomenon of social intelligence remained insufficiently studied for a long time. Recently, the direction of defining social intelligence is becoming more and more popular among psychologists. Despite numerous developments in this topic, many questions remain unexplained, starting from what is considered social intelligence and what is its structure, and ending with what role it plays in the development and formation of the rest of the mental structures.

Scientists from different countries are working on the problem of giftedness. Biologists try to detect genius, psychologists and sociologists develop thousands of tests to determine the brightest personalities. And yet the secret answer to the question of why one person can do a lot, while another is an outsider, still remains a mystery.

Giftedness is a multidimensional phenomenon that, despite numerous studies and different approaches, remains understudied. And giftedness is general intellectual abilities, creative abilities, productive abilities, the sum of specific skills, the ability to think, the sphere of intelligence and creativity. To obtain optimal performance, it is necessary to have an adequate quality of human resources, not only in terms of intelligence and ability to think, social intelligence is also necessary for self-control and management. General intelligence and social intelligence are important because they have a significant impact on performance.

Key words: intelligence, giftedness, social intelligence, intellectual giftedness, general intelligence.